

SZOLNOK-DOBOKA

Megjelen minden csütörtökön.

Szerkesztőség a Sörház-utczában 1. sz. a. az emeleten van.

Szerkesztőségi óra minden hétköznapon d. u. 2—3.

Felelős szerkesztő:

Dr. BR. HORVÁTH EMIL.

Hirdetési árak: egész oldal 48 K.

Hivatalos hirdetések garmondsora 30 fillér.

Előfizetési ár: egész évre 10 K.

Néptanítóknak, lelkészeknek és körjegyzőknek 8 kor.

Medgyes Lajos emlékezete.

Dés, nov. 2.

A dési református egyház egykori híres költő-papjának, Medgyes Lajosnak szenteltük az elmúlt vasárnapot. Neki, kinek a forgandó sors nem adta meg azt az örömet, hogy eszméinek győzedelmét s — mondjuk — életcéljának igazolását életében megérhesse s így talán amolyan engesztelő áldozat mutatattott be nemes szellemének itt e város falai között, hol a köznapi élet zajos vásárjában kényszerült felváltani nagy lelke kincseit aprópénzre.

Am az elmúlt ünnepségek felemelő hangulatait nem akarjuk rekriminációkra felhasználni s mi, kiket az ünnepelthez, a Szolnok-Doboka egykori megalapítójához, bensőbb érzések is fűznek — szívünkben örvendünk, hogy az erdélyrészi irodalmi élet jelesei segítségünkre siettek s ünnepünket méltóvá tették Medgyes emlékezetéhez.

A lefolyt ünnepségekről tudósításunk ez:

Dés, okt. 31.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság dési felolvasó-ülésére tegnap reggel indultak el Kolozsvárról a társaság tagjai. Dr. Szamosi János ügyvezető-elnök vezetésével részt vettek a kirándulásban: Csengery János alelnök, Versényi György főtítkár, Cs. Papp József titkár, Márki Sándor, Kovács Dezső, Hory Béla tagok. Velök ment Versényi Györgyné, a néhai költő-pap Medgyes Lajos leánya, Medgyes Lajos a költő unokája, Herczeg Jenő az »Újság« szerkesztője, Vezsenyi Béla a »Nemzeti Hirlap« s. szerkesztője.

Désre érkezéskor a pályaudvaron a Szabad-Lyceum tagjai Kőrösy György igazgatóval fogadták és üdvözlözték meleg szíveséggel az érkezőket. Bevonulás után a »Hungária« szállóban villásreggeli várta a vendégeket, melyen Szilágyi Albert polgármester, a Szabad-Lyceum elnöke is részt vett. A felolvasó ülés megkezdéséig rendelkezésére álló szabad időt a vendégek a város és nevezetességeinek,

az ó-torony, a hét vezér köve, a nagy templom megtekintésére használtak fel, a miben a polgármester szolgált szíves kalauzollással.

A felolvasó ülés délelőtt 11 órakor kezdődött meg a vármegyeház diszes nagytermében, mely zsufolásig megtelt előkelő közönséggel. A sűrű széksorokban a hölgyközönség foglalt helyet, a karzatoakat a tanuló ifjuság töltötte meg.

Megjelentek a vármegye részéről Bándy György alispán, Placsintár Ödön főjegyző, a város részéről Szilágyi Albert polgármester, Losonczy István főjegyző, Illosvay Jenő tanácsos. Ott voltak továbbá: Balás Máté törvysz. elnök, Vásárhelyi Boldizsár ev. ref. lelkész, a főgimn. tanári kara Kőrösy György igazgatóval, a szamosújvári főgimnázium tanárkara részéről Mártonffy Lajos igazgató és Domonkos Károly tanár stb.

Az ülést a közönség lelkes éljenzése közt az elnöklő Szamosi János következő beszéddel nyitotta meg:

Mélyen tisztelt közönség! Legelső szavaim a köszönet meleg szavai. Köszönet e diszes társaságnak és minden egyes tagjának, hogy felolvasó üléseinkre oly szép számmal megjelenni szívesek voltak. Köszönet a dési Szabad-Lyceum-egyesületnek, hogy ünnepélyére társaságunkat meghívni méltóztatott.

Az Erd. Irod. Tár. alapszabályai értelmében nemcsak székhelyén, hanem a hajdani Erdély más városaiban is tarthat felolvasó üléseket, ha erre kedvező alkalom nyílik.

Ilyen kedvező alkalom a mai nap, a melyen a Szabad-Lyceum Dés városa egyik kiváló férfiának emlékét ünnepeli s a mely ünnepélyre társaságunkat is, a melynek a dicsőült mindjárt alakulásakor egyik kiváló tagja volt, meghívni szíves volt.

Örömmel, sőt nem csak ély lelkesedéssel ragadtuk meg az alkalmat, hogy egyrésztől hazarészünk e kiváló, ősi városa iránti tiszteletünknek adjunk kifejezést, másrésztől néhai jeles tagtársunk emlékének áldozunk, a mikor a hálás kegyelet a szerény lakóházat emléktáblával jelöli meg, intésül, buzdításul az utókornak.

Dés városa hazánk legrégebb városai között a történelem tanúsága szerint helyét mindenkor hűen és becsülettel töltötte s habár a jámbor névtelen jegyző adomáját a háromszoros Deus-kiáltásról megmosolyogni vagyunk kénytelenek, mindenkor hazafias kegyelettel emlékezünk meg Dés városának a történelem lapjaira irt kiváló érdemeiről és

igaz örömmel látjuk feltűnő haladását, buzgó törekvését és sikeres előmenetelét minden téren, különösen pedig a közművelődés és tudományosság terén. Ennek az örömmek, elismerésnek és tiszteltetnek szól megjelenésünk első sorban.

De megragadtuk az alkalmat azért is, hogy néhai tagtársunk, Medgyes Lajos emlékének is áldozzunk. A hazaszerte elismerésben részesült buzgó papnak, a jeles egyházi szónoknak, a lelkes költőnek, a lángoló szívű hazafinak, a feddhetetlen jellemű, egyenes lelkű férfinak emléke még igen sok ember lelkében él s hogy minél tovább éljen az idők folyásában, arra törekednünk okvetlenül kell.

Részemről legalább, a ki az »Erdélyi lant« lelkesítő hatása alatt is életem ifjuságomat, ezt kötelességemnek tartom.

Nemcsak a legfeketébb hálátlanság, de végzetes hiba, bűn volna megfeledkezni azoknak a lelkes férfiaknak működéséről, a kik a nemzeti lelkesedés korában előljártak s a gyászos időszakban reménységüket, bizalmukat a nemzet jövőjében el nem veszítve, ébren tartották a hazafiság szent tüzét.

Ebben a hitben és meggyőződésben az Erd. Irod. Társaság felolvasó ülését ezennel megnyitom.

Majd Versényi György főtítkár fölolvasta gróf Bethlen Pál főispánnak táviratát, melyben meleg üdvözlétet küldi a társaságnak, a megjelenésben akadályozva lévén.

Ezután Márki Sándor, a kitűnő történetíró olvasta fel »Szolnok-Doboka vármegye patronusa« címmel megkapóan szép és adatokban gazdag értekezését. Szóltott Szent-Lászlóról, kinek fenkölt alakja a vármegye czimerét ékíti, és a köré fűződő hagyományokról, legendákról és emlékekről, a miknek a nemzeti érzésre és faji öntudatra való emelő hatását gyönyörű gondolatok során fejtegette. A hazafiság bensőséges áhítatával hallgatta a közönség a főlemelő tanulságokat, megvilágító gondolatokat, a melyek a kitűnő tudós, nemzeti históriáknak ihletett írója előadásából hangzottak felé. Hatalmas tapsviharban nyert kifejezést a közönség osztatlan tetszése.

Bene Ferencz vendég olvasta fel ezután »Medgyes Lajos emlékére« címmel azt a mély érzésű, nagy tetszéssel fogadott szép költeményt, melyet lapunk mai tárczájában közlünk.

TÁRCZA.

Medgyes Lajos emlékezete.

Irtá: BENE FERENCZ.

A messze tűnő századok kezétől
Sötétre barnult templom árnyékában,
Egy mohlepte várfokon, állt egykor itt egy
Kicsinyke lak. . .

A csendes kis ház ablakára
Gyakorta szálltak szent zsolozsmák zengő hangjai,
S a hajnali, s az alkonyatra csendülő
Harangszó lankadt szárnyverése
Mögüle hívogatta szent imára
Az Ur, ábrándozó, szelid szolgáját untalan.

Itt álmódott egy emberöltőn át szép álmokat
A lángszívű poéta, és a mint
Szelid szemének szárnyain csapongó lelke
Végig suhant a kekes ködbe nyuló
Szamos folyó el-eltűnő ezüst szalagján:
A hótakarta bérce, virágos rétek itt,
Bozontos erdők és rengő kalász hulláma ott,
Emitt Csicsó-vár széjjelomló romjai,
Amott a Cserhalom dicsőséges tetője
Varázscsókot lehelték álmódó szívére,
S a csókok helyén dől fakadt, s az ábrándos poéta
A fölfakadt dalt gyöngysorokba fűzőgette
S egy életen keresztül mind csak fűzőgette. . .
Az édesbús, szívből kelt dalfűzérbe,
Melyek nevét öröközld koszorúval övezik
Beléje szötte lelke minden hófehér virágját;
Beléje szötte szívét s méla álmait,

A vágyat, bánatot, mely lelkét meggyötörte,
A szenvedést, mely szívét összetörte;
A lángoló rajongást, mely édes hazáknak
Minden rögehez hozzákapsolá;

Beléjük sirta mind a fojtó bánatot,
A mint hazánk elestén miljók szenvedének,
Nehéz rabságunk hosszú éjszakáin át pedig
Az új felvirradás jövőndő hajnalának
Aranyporát hintette bennük gyászoló fejünkre.

És minden sorban, rimben, minden gondolatban,
Melyben szívét kitérta mindeneknek,
Avagy, a melyben porba hajtott fejfel
Az egy, örök nagy Alkotóhoz küldött szent imát:
Átresszket lelke legnagyobb hatalma,
Az el nem muló, mindent megbocsájtó szeretet.

S a mig az elmulás felé szálló idők
A dér ezüstjével boriták fürteit,
Még mindig ifju szíve ifju álmait
Csak irta. . . egyre írogatta mindig, mig a toll
Kihullott egyszer reszkető kezéből. . .

Am hogyha lelke most már ránk mosolygna
A messziségben rezgő csillagok honából,
Tán átéreznök mi is azt, mi őt hevíté,
Hogy az, ki szíve érzeményét dalba önti,
Az milliók szívének szenvedését
Átértzi mind bár, ámde balzsamírként
Enyhet, vigaszt hoz rájuk és megosztja
A sulyos terhet újabb milliókkal.

De ránk mosolygó lelke érzene tán azt is,
Mi szívünket ma itt színültig tölti meg,
Hogy az, ki szívéből dalolt, a mig e földön
Egy szív dobog, az addig meg nem hal soha,
De él s örökön élni fog!

Nóta.

A cimbalom jaj de hallgat,
A hegedű de nem jajgat . . .
Hej de csöndes ez a csárda,
Nincs benn legény, nincs benn árva!
Mert ha volna, ha volna:
Bel'ölné pénzét, buját
A borba, a borba.

Hadd legyen a csárda hangos,
Te hegedűs, te czimbalmos!
Egy-két fillér a zsebemben,
Tengerbánat a szivemben
Szabadíts meg te tőle:
— Hajnaltájig, virradásig
Muzsikáld ki belőle!

Lampérth Géza.

A nyugalmas rév.

Irtá: KÓBOR TAMÁS.

(Lapunk jogositott kiadása.)

Az operában Faust első felvonása után, a folyosón összeütköztem Peval Gyulával. Tíz esztendeje nem láttam, ő se engem. Nagyon megörültem a nem várt viszontlátásnak, mint mindig, valahányszor a véletlen összehoz emberekkel, kiket magam sohase keresnék fel.

És érdeklődtem viselt dolgai iránt, amint hát illik is érdeklődni a jó barát iránt a mult és a jövőndő viszont nem látás közé eső tíz percz alatt.

— Nem voltál Pesten? — kérdeztem.

— Dehogy nem, ki se mozdulok innen. A hivatal is ide köt, meg a családom is.

Kovács Dezső r. tag egy markáns szinekkel rajzolt igen szépen irt jelenetet olvasott fel a kuncz-korszak végnapjaiból. Egyik részlete lesz ez a jeles szerző egy nagyobb művének. A karakterisztikus alakok, az érdekes milieu, az erőteljes stílus megragadták a hallgatóság szívét és képzeletét. Lelkes óvációkkal tüntették ki a felolvasót.

Végül Apáthy István »Világbeke« című szép és tartalmas költeményét olvasta föl Csengeri János alelnök, színes előadással. Lelkes taps visszahangja felelt rá.

Szamosi elnök zárószavával ért véget az ülés.

*

A felolvasó ülés végeztével a közönség nagy serege a társaság tagjaival együtt az ev. ref. paplak elé vonult, melyet emléktáblával jelölt meg a Szabad Lyceum kegyelete. A ház előtti térségen a közönség százai sereglettek egybe s még a templom bástya kerítése is megtelt az érdeklődők sokaságával. Koszorúk és virágok díszre övezte a nemzeti színű lepellet bevont táblát, mely előtt emelvény állott.

A polgári fuvózenekar zenéje után a gimn. ifjuság dalkara énekelt el szépen a »Himnusz«-t Szabó György énektanár vezetésével.

Ezután Versényi György, az E. I. T. főtitkára a következő beszédet mondotta:

Megilletődve állok e ház előtt, midőn az Erdélyi Irodalmi Társaság nevében Medgyes Lajos, rég porladó jeles társunkra emlékezem. Lelkemből édes álmok rajzanak fel, az eltűnt ifjuság boldog álmait. Mint a tengerszem mélyéből elsülyedt harang csendülését hallják méla éjszakán, elsülyedt tündérvilág káprázata csillan elém.

De nemcsak egyénileg ihlet meg e pillanat. Mint a közérzet egy idejét is áthat valami delejes áramlat, megrezzegteti szívemet. Előttem áll a régi, avatag papi lak. Nyitott kapuján ki s bejár az ember s egyiknek-másiknak feje körül mintha glória ragyogna. S ha rátapad szemem, megismerem, a szerelem édesszavú, a szabadság lánglelkű dalnokát, a ki ott esett el a harc mezején s holt testén át fújó paripák száguldottak, oh, nem a kivívott diadalra! Látom a virágok költőjét, a nemzet gyásznapjának vigasztaló énekesét. Látom a nemrég megdicsőült bűbajos mesemondót s Szemere Miklóst, a vidám örömeit, az ősi föld szerelmének dalosát; Kazinczy Gábort, a mézajkú ékes-szólót; a színészvilág utolérhetetlen, csodáhatású nagy művészt, Egressy Gábort, s Reményit, ki bűvös vonójával milliók hamvadó reményét gyujtotta új lángra.

A nagyok egész sora vonul el előttem. Mindannyian meleg baráti szeretettel ölelték szívökre e ház lakóját. Érte jöttek. A ki őket ide vonzotta, magának is nagy léleknek, nagy szívnek kellett lennie. Az is volt. Dalnoka a szerelemnek, család-életnek, barátságának, hazaszeretetének. Izgalmas, lázas idők harsány szavú tárogatója, sötét gyásznak balszámhíntő apostola, pirkadó hajnalnak dalos

pacsirtája, alkudó korszaknak óvó szózata; élő lelkiismeret.

Pap volt, ez ódon templom fenkölt lelkü, ékesszóló papja, a kinek szava e falakon túl messze elhatott. Ember volt, igaz ember. Templomból, templomba járt: házi szentélyéből az Úr szentélyébe. Karsu természetén szerény fekete palástot viselt, lekén a becsület hófehér, mocsoktalan palástját. Szerette nemzetét hazáját egészben. De nem volt kőszaszellem. Szíve ide volt növe Erdélyhez, a Szamos szép völgyéhez, hiveihez. Nem vágyott el, nem ment idegenbe hirt, vagyont keresni. Itt élt, itt küzdött, itt halt meg. Ám azért szelleme fénye, melege messze eláradt.

Szép gondolat, jó gondolat volt a Szabad Lyceumtól, hogy emléktáblával jelölte meg e házat, hol egy évszázad felén, hosszú emberöltőn a költő-pap lakott. Szükség van az ő emlékeztetésére.

Hulljon le a lepel! Hadd lássuk az emlékjelet. Hadd álljon, ragyogjon mindörökké. A ki csak eljár a költőmegénekelte, mondák megszentelte regényes hegylakokra, hadd lássa mindannyiszor. Lát-tára eszmélnie kell. Ha Medgyes Lajosra emlékszik, eszményekre emlékszik. Arra, hogy van a koncznál, törtetésnél, előrekönyöklésnél magasabb hivatása is az emberi léleknek. Önzetlenségre, hazaszeretetre emlékszik, arra a nagy, lángoló hazaszeretetre, mely a halvány arcú költő szívét dobogtatta.

Vágyakat ébreszt bennünk, hogy a lelkünkben izzó hazaszeretetet tettekre váltsuk. Munkára ösztökél szívünkben minden nemes érzést a költő emlékezte. S ha szelleme lát a tettek mezején, kivívott sikereket célpontján megpihenve, nem dalolja fájdalommal:

„Nem azt vártuk, a mit megértünk,
Oly hosszas szenvedés után.“

Hanem örömmel éneklő az üdvözültek seregében:

Ezt, ezt vártuk!

Boldogan tekint le megvalósult büszke álmaira, a független boldog Magyarországra. Legyen áldott emlékezte!

Mely benyomást tettek Versényi megható szavai, mely után Szilágyi Albert polgármester, mint a Szabad-Lyceum elnöke átadta az emléktáblát az ev. ref. egyháznak, Vékony Ferencz kir. tanácsos, főgondnok szintén rövid beszéddel vette át az egyház nevében és ígérte gondos kegyelettel való megőrzését. A gimn. ifjuság hatásos énekével ért véget az ünnepély.

*

Déli két órakor a Hungária szállóban társas ebéd volt, melyen a vendégeken kívül a város köréből igen sokan vettek részt. Ott volt Bándy György alispán, Szilágyi Albert polgármester is.

A Medgyes-család részéről részt vettek: Versényi Györgyné, Medgyes Gerő, Medgyes Lajos.

Az első pohárköszöntőben Szilágyi Albert polgármester az E. I. T. tagjait éltette, kinek nevében Csengeri János alelnök mondott köszönetet, éltetvén a Szabad-Lyceum vezetését. Várhelyi

Boldizsár lendületes, szép köszöntőben emlékezett meg a Medgyes-családról. Versényi György köszönve a megemlékezést a rokonok nevében szellemesen köszöntötte fel a dési nőt. Szóts Mihály tanár Szamosi Jánosra, P. Sántha Angelus a felolvasókra mondott köszöntőt. Szamosi János éltette végül Dési közönségét és Szilágyi polgármestert.

A társaság tagjai az esti vonattal tértek vissza Kolozsvárra.

HIREK.

— **Halottak napján.** E napon az egyébként dőlő ember mintha szózatot hallana lelke mélyén:

Tekints a temetőbe, a hol véget ér hatalmad, a hol felszáradsz, mint a nyári harmat s lesz belőled — laza por, semmiség.

Érzed e napon, hogy megcsap az enyészet szele. Mintha megállana szived verése.

Szakadoznak talán idegeid? Száradnak, összefonnyadnak beuned a kémiai vegyülést közvetítő hajszálcsövek. Megbomlik a zúzott gépszervezet működése. A nedv gyilkos gáz gyanánt párolog ki belőled s az ásványi rész odakivánczik, a honnan eredetét vette. Pornak a földre.

Tekints a temető felé s rendülj meg.

Halottak napja van.

Kik enyésznek ott semmivé? Eget ostromló milliárd hatalmak. Földön csuszott, öntelt férgek, a minők te vagy, a kiket ezrivel taposott a földdel egyenlővé az enyészet.

Keresd föl a sirokat s törd meg öntelt gögödöt, mert ugys megörök hatalmad.

A temető a végleszámolás, az általános liquidáció. Az élet pedig palatábla, a melyen magad egy betű vagy s a kérlelhetetlen kéz egyszer csak letörül, hogy többé soha föl ne írjon. És történeted be van fejezve. A fejfa, vagy a márványkö többé nem rólad, hanem a tetteidről s a megemlékezők szívéből beszél.

Egy sírkő annyi, mint az élő kegyelet megkövülése, mint a köteles szeretet és elismerés eklatáns kifejezése, mint az élő gőg önkéntes megtörése, a mely becsülni tudja az rothadó anyagot túlélő szellemet. Egy kinyult intőkéz a holt világból.

Emlékezzél azért a megholtakról!

— **Hivatalos vizsgálat.** Kuncz Elek a kolozsvári tankertület kir. főigazgatója f. hó 21—26-ig városunkban időzött, mely idő alatt a főgimnáziumban a szokásos évi vizsgálatot tartotta meg.

— **Törvényhatósági bizottsági tagok választása.** Szamosújvár városi közönsége által kiküldött megyebizottsági tagok közül négynek a mandátuma a folyó évben lejárván, a választás megejtésére a vármegye alispánja október hó 24-ik napját tűzte ki. A legtöbb szavazatot kapták s így egész 1910-ik évig terjedő hatályú törvényhatósági bizottsági tagoknak megválasztattak: Duha Kristóf városi tanácsos, dr. Gopcsa Jakab városi orvos,

— Családod van? Derék. Gyakran jársz az operába?

— En? Soha! szolt oly hangon, mintha apagyilkosság vádját hártaná el magától.

— Szabadjegyet kaptam, különben most sem volnék itt.

Erre a kijelentésre kezdett érdekelni Peval. Végig néztem rajta s egyszerre világosan láttam őt magam előtt, amilyen 10 esztendővel ezelőtt volt. Peval Gyula! Hogy így megfedelkezhettem róla! A bank legelegánsabb hivatalnok volt. Az inge fehérsége fájt a szemnek, ruházata válogatott finomsága lesujtotta a legönérzetesebb individuálitást is.

S csodálatos, Peval Gyula most is az ő gyűrött ingében, a kefélestől zsiros fekete kabátjában, ránczos disznóbőr cipőjében és torzonborz, szakállával emlékeztet hajdani eleganciájára. Hogy is mondjam csak? eleganciáját ellepte a patina, mintha tiz esztendővel ezelőtt megszűnt volna ruhát váltania s utolsó toilettéjét megfogta volna az érczeknek ez a nemes rozsdája.

Önérzetes hivatkozása a szabadjegyre, úgy szólván egész biográfiáját foglalja magában. Peval Gyula ezelőtt gavallér volt, most a szabadjeggyel henczeg. Ő a takarékoság parvenüje. Ez az ember nem változott meg, csak zálogba tette előbbi természetét, melynek most a zálogcédu-láját hordja magánál.

Az operában ha Faustot adják, az ember válogathat a helyekben. Az én Peval barátom mellém telepedett s áradó beszédességgel kezdte nekem ecsetelni az ő nagy takarékoságát. A bőbeszédűség, melylyel önmagát méltatta, mintha jubilaris beszédet mondana saját maga felől, teljesen visszaidézte az ő régi mivoltát. Ni, hisz ez az ember egy csöppet sem változott, csak a kabátja kopott meg. Ennek az embernek nem is volt soha becsapni való természete, hanem mindenkori olyan lelkületet viselt, a milyen illet a kabátjához.

A mikor czilindert hordott, akkor granátos természetűnek érezte magát. Amikor frakkot öltött rugalmas volt a lépése és tele volt a tárczája meg a szíve. És — ejnye, hiszen Peval barátomnak regénye is volt a kabátjához, — hogy erre csak a Faust második felvonása alatt gondoltam.

A regénye most ott tánczol a balletkarban, kaczer jókedvvel, ujjai közzé fogva rokolyáját, lágyan hajló testtel s üdén, fiatalosan mosolyogva. Tömött, szőke haja kiviláglik a keringő sokaságából, úgy mint tiz esztendővel ezelőtt. Követem a látszóval, most sem festi magát, s tán legőregebbje. Lévén a tánczkarnak, a legfiatalabbnak látszik. Ni, a Schäffer Gizi, a menyasszony, a hogy társai kajánul nevezték s tán most is nevezik. Egy dob-utczai hordár leánya, hetedmagával laktak egy dohos udvari szobában, sötét szegénységben. Annak idején 10 forintot kapott havonként, ezzel fizette a házbért. A huga varrólán, az öcsce szedőgyerek, a többi neveletlen iskolás gyerek, a kik legfőlegb most keresnek valamit. Krumpliból és kenyérből táplálkozott, de rózsák fakadtak arczán s formás, elomló természetét mindig elegáns, finom ruha fogta körül. Az utczán járva, uri kisasszony volt, olyan mint a büszke vízi liliom, aki mocsár vizéből táplálja büszke fehér szirmai.

Hogy miből tellett az előkelő ruhára, azt nem tudom s nem tudja senki. De Schäffer Gizit társai gunyja emelte minden gyanu fölé. Becsületes, megközelíthetetlen leány volt. A színpadon tánczolva, mosolygó elfogulatlansággal tűrte a feléje szegzett látszóval frivol tolokodását, de ha az utczán egy tekintet furakodott kalapja alá arczát elöntötte a vér.

Lopva néztem a szomszédomat. Peval Gyula arczán az általános figyelmen kívül más hatás nem látszott. Ő a tánczot látta, a lány, a halk keringőritmust hallgatta, mely nem rezonált siket lelkében. Sőt ezt a lelki siketséget is takarékosági érdemei közé sorolta, mert maga kezdett róla beszélni.

— Ez a Schäffer Gizi most is olyan, mint volt.

— Csak a térde valamivel gömbölyűbb, mint menyasszonykorában — jegyezttem meg én.

Peval Gyula nem reagált erre, csak helyben hagyta.

— Csakugyan, a térde gömbölyűbb. Be jól emlékszel rá!

Majd megint kezdett henczegni.

— Igazában, én semmi szükségét nem érzem a színházi szórakozásnak. Ha most elhívnának innen, minden sajnálkozás nélkül hagynám itt az előadást. Hidd el, a boldogsághoz csak megelégedés kell és egy nyugalmas rév, a családi élet. Én csak a családi életnek élek, legnagyobb örömem, ha hazamegyek feleségem és gyermekeim közé. A nőm köt, varr, én pedig a gyermekekkel foglalkozom vagy újságot olvasok. Ő, a családi élet, a családi élet mindent pótol.

— Akkor neked igen jó feleséged lehet.

— Nincs párja, hidd el, hogy nincs párja. Szegény leány volt, szerelemből vettem el. De egy milliót ér. Takarékos és igénytelen, a ruháit maga varrja s nem is kell neki több, legfőlegb kettő egy esztendőben. S úgy tudja rendben tartani a házat, hogy a fizetésem egyharmada megmarad. Ő tanított engem a valódi hasznos életre. Ha rágondolok, hogy mire jutottam volna Schäffer Gizivel, akkor szinte szégyelem magamat.

S ezzel folyt a henczegés az ő nyárspolgári voltával úgy, ahogy hajdanában henczegett idealitásával. A hivatalban, meg onnan elmenet Peval barátom egyébről sem beszélt, mint az ő viszonyáról Schäffer Gizivel. Hogy miből lett ez a nagy szerelem, azt ma sem tudom. De tény, hogy mindennap megvárta őt a próbánál s hazakisérte. A szép leány hallgatón ment mellette. Hogy szerette-e az elegáns fiút? Miért ne? Szerette szerelem nélkül, mint a szegény leányok azt az embert, aki feleségül akarja venni. Ám Peval barátom nem tudott eleget beszélni róla, hogyan szereti őt vizont. S mindenképen tudott szerelmének valami ideális tiszta színezetet adni. Se-

dr. Mártonfi Lajos főgimnáziumi igazgató és dr. László Márton ügyvéd.

— **A korcsolyázó-egylet gyűlése.** A „Dési Korcsolyázó-Egylet” folyó hó 7-én déli 12 órakor a Szamosvölgyi vasút tanácskozási termében (I. emelet) tartja meg rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület tagjait ez uton is meghívja az elnökség.

— **A nőegylet táncestélye.** A dési jótékony czélú nőegylet „Erzsébet” leányárvaháza javára december hó 3-án a vármegyeháza dísztermében tombolával egybekötött zártkörű táncestélyt rendez. A rendező bizottság 30 hölgyből és 3 tánc rendezőből áll.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Farkas Aurél magyarláposi állami elemi iskolai tanítót a széki állami elemi iskolához áthelyezte.

— **Örmény muzeum Szamosújvárt.** A hazai örménység a magyarságnak megbízható és életrevaló elemei közé tartozik. Érdekes emlékei vannak a népnek, melyeknek megőrzése nemzeti kötelesség. Ezt a czélt szolgálja az újonnan tervezett muzeum. Az örmény muzeum egyesület érdekében vasárnap nyilvános értekezletre hívták az érdeklődőket Bárány Lukács szamosújvári főesperes-plébános, Tódorfy Lukács polgármester és Szongott Kristóf szerkesztő. Az értekezlet kimondta, hogy Szamosújvárt a haza és az örménység, a város minden lakója és így az egész ország javára fölláttatandó tudományos és szórakoztató, egyházi és világi gyűjtemények, illetőleg a muzeum létesítésének, fenntartásának és tovább fejlesztésének kereteitől szolgáló támasztéka meglegyen: az egész hazai örménység képviselőiből álló központi szervezet alakítását helyesli s azt „Örmény Muzeum-Egyesület” czímen Szamosújvár székhellyel megalkítja. Az eszme futó tűzként terjedt és általán a legkedvezőbb fogadtatásra talált. Az önkéntes felajánlások nyomban megindultak. Egy pártfogó a XI. század elejéről való örmény codexet ajánlt fel, melynek értéke mintegy 2000 korona. Dr. Mály István kolozsvári orvos már előzőleg nagy értékű keresztelő ruhákat deponált a E. K. E.-nél az örmény muzeum számára.

— **Állategészségügyünk.** Vármegyénkben a múlt heten volt, veszettség: betleni Somkerék; dési Pecsétszeg. Takonykór és bőrféreg: dési Bacza 1 m. Ragadós száj- és körömfájás: betleni Felsőilosva 3 u., csákgorbói Alsóhagymás, Semesnye 13 u.; dési Básványosvárja 9 u.; magyarláposi Csernefalva 11 u.; nagyilondai Kabalapataka 2 u., Oroszmező. Sertésvész: betleni Betlen, Felsőilosva, Nagydebrec, Szászcsegő 7 u., Szászszenjakab 8 u.; csákgorbói Csokmány 3 u., dési Alsókosály, Bacza, Bálványosvárja, Gáncs 9 u., Horgospataka 4 u.; magyarláposi Kisdebreczen 4 u., Láposdebrec 7 u., Nyárfás 1 l., Rogoz 9 u.; nagyilondai Csömeny, Kabalapataka 8 u., Oláhodorháza 4 u.; szamosújvári Kendilóna 6 u.

— **Halálozás.** Özv. id. Páll Jakabné szül. Ámirás Veronika 76 éves korában folyó hó 29-én elhunyt Szamosújvárt. Halálát Páll Bogdán és

neje Kovrig Netti, mint gyermeke s négy unokája gyászolja.

— **Szinészek Szamosújvárt.** Tóváry Antal színigazgató jól szervezett, 38 tagból álló társulatával november 4-én fogja az előadásokat megkezdeni Szamosújvárt. A társulat kibocsátott műsora nagyon változatos, a régi ismert jobb műveken kívül előadásra kerülnek a fővárosi színházak legújabb darabjai is.

— **A magyarköblösi zendülés** című hírünk-höz pótlólag annak a konstatálására kért fel Moldován Pál állami tanító, hogy őt a felbőszült tömeg tetteleg nem bántalmazta. Mint értesülünk, az ügyben már megindult a bűnügyi nyomozat a vétkesek megbüntetésére.

Irodalom.

Körbe-körbe. Tíz párbeszéd, írta: Schnitzler Artur, bevezetéssel ellátta: Bródy Sándor. Schnitzler Artur e kis szindarabjai eleinte csak néhány példányban forogtak — nem is közkezen, csak írók kezei között — kéziratban, mert mint írójuk előszavában kifejté: „nem akarta, hogy ostobaság és rosszakarat félreértse”. Később azonban mégis csak megjelentek könyvalakban „Reigen” czim alatt s ekkor Európa első írói törtek mellette lándzsát. Többek között Brandes írt szerzőjükről olyan tanulmányt, mely csak ugynevezett klasszikusoknak — főleg halottaknak — szokott jutni osztályrésztül. Most magyarul Bródy Sándor vállalkozott a mentorságára, írván róla többek közt a következőket: „Ez a könyv nem érzékiséget csiklandó, mulattató dialogusok gyűjteménye, hanem egy vakmerő és végeredményében inkább szomorú tanköltemény ama bizonyos körről, melyben az emberiség mint az őrlött úgy pereg — s a melyről őszintebben, keményebben, közvetlenebbül nem beszélt még senki. Schnitzler nem hiába orvos és természetűdős: okmányokat gyűjtött itt össze, olyan dokumentumokat, melyből a jövő helyreállíthatja a mi szellemi és érzéki életünk természetrajzát, a ma pedig: láthatja, megismerheti és értheti azt... E hasznos, tanulságos és élvezetes munkán keresztül olyan író ismer meg a magyar közönség, a ki germán volta dacára a román művészet legteljesebb erejében mutatkozik előtte. Múltán tettek szert világhírré e kis szindarabok, mert külön-külön egy kicsiny, de szigorúan művészi remekmunka mind és a hibájuk csak egy: az, hogy arról szólnak, a mi mindnyájunkat legjobban és legforróbban érdekel...” Ilyen ajánlással indul útjára magyarul a „Reigen”, melyet pár hét alatt 10,000 példányban fogyasztott el a német könyvpiacon. A magyar fordítás, mely briliáns hűséggel és elmésséggel adja vissza az eredetinek báját és szatirikus humorát, gazdagítva van a nagyérdéki Brandes-tanulmányal is. Szébb kísérettel még alig indult el modern könyv a maga útjára, mely bizonyára olyan hódító út lesz a magyar könyvpiacon is, mint a milyen diadalmenet volt külföldön mindenütt. A könyv kiadója Szilágyi Béla, Budapest (Károly-körút 26.), míg előkelő nyomdai előállítás a Pallas nyomda ismert izlésére vall. Kapható minden könyvkereskedésben, ára 3 korona.

CSARNOK.

Rákóczi.

— Elbeszélő költemény. —

(4)

Jelige: „Si Deus pro nobis, quis contra nos?”
Rákóczi jelmondata.

45. Gyűlnek a vezérek: Bercsényi és Bottyán, Bezerédi, Balog, Géczy, Czelder Orbán, Ilosvay Péter, a hős Jávorkával, Csak Ocskay nincs itt nehányadmagával. Felállanak sorban s Rákóczira néznek, Fény csillog szemében mindenik vitéznek, Várják a parancsot. Rákóczi megszólal, Méla keserűség ömlik ki a szóval.

46. „Fiaim, vitézek: Szóm vagyom hozzátok: A császár kegyelme sugárzik reátok: Ki velünk megunta, ki pihenni vágyik, Jobb, ha még e perczben zászlónktól megválí! Ki elhagyni akar, lépjen ki a sorból!” ... Rákóczi megérti a kelő morajból, Hogy senki se' vágyik császár kegyelmére, Inkább bős csatákon folyjon ki a vére.

47. „Nem kell a kegyelem!” harsogják mindnyájan, „Árulást a császár tőlünk ne kívánjon! Utolsó csöpp vérig harczolunk melletted, Nem kérünk, nem adunk senkinek kegyelmet!” ... Esze Tamás vágat, habzó lova nyérit: „Fenséges nagy uram! elárult az egyik!” S mint a vihar száguld a hír szerteszéjjel: „Elhagyott Ocskay még ezen az éjjel!”

48. „Igaz! ó, igaz hát, mit az asszony monda: Árulók kísérnek mindenütt nyomomba!” „Halál a fejére!” — zúgja a kurucz had, S kél utána átok s lesújtó kárhozat. „Hej, Ocskay László kerülj a kezünkre! Esküszünk mindnyájan igaz Istenünkre, Hogy ha el nem pusztulsz, ha addig megéred, Az ebek nyalják fel gaz, fekete véred!”

49. „Fiaim, vitézek!” — szól Rákóczi újra Mintha oszladoznék szívettépő búja, „Földönfutó koldus léssen majd belőlem, A törvény betűi ítélnék felőlem! Az, a kiért szívem áldozatra készül, A haza szent földje, kitép a szívéből! Hitvesem, gyermekim a börtön fenekén, De én hű maradok, — Isten úgy segéljen!”

50. „Utánnam kuruczok! Zugjanak az ágyuk, Legyen árulóknak utolsó órájuk! Lóra hű vitézim, vonjuk ki a kardot, Megőriz az minket, a ki eddig tartott. Mint a zúgó szélvész, mint a vészes orkán, Nyargaljunk keresztül az ellenség sorján; De ha másképp lenne, meg fogom mutatni, Mint tud egy Rákóczi a honért meghalni.

(Folyt. köv.)

Kiadja a szerkesztőség.

gitségére volt ebben, hogy szülei semmit sem akartak tudni arról, hogy egy ballerínát vegyen el, ő pedig kész volt szülei akarátával is szembe szállani. Minden szaván látszott, hogy kéjeleg az önzetlen szerelem gondolatában, imponált önmagának elfogulatlanságával, melylyel szerelmese állásán tulteszi magát s nem riasztja őt vissza a hordár após és a varróleány sógornő sem.

Majd egy utolsó kísérletet tett, hogy szüleit megbékélje: rábirta Schäffer Gizit, hogy hagyja ott a balletet. Isten tudja, milyen nehezére eshetett a leánynak az az áldozat s miből fizette ezentúl három esztendőn keresztül a házbért. De megtette és finom arczán ezalatt az idő alatt is játszott a finom mosoly és megjelenése ezentúl is elegáns volt. Nos és aztán egyszerre csak megszokták közöttük a viszony, Peval Gyula megbékült a szüleiével, elvette szerelemből azt a lányt, a kit szülei az ő számára választottak. Schäffer Gizi pedig mosolyogva ment vissza a színházhoz, ahol továbbra is menyasszonynak csufolták.

Nem tudom miért, de ez a leány, a kinek szíven rut megcsalatása nem ejtett sebet, aki békén és mosolyogva állította helyre életébe a statusquo-t, megmaradván változatlanul annak, szegénynek, becsületesnek és elegánsnak: tisztelettel töltött el. Annál szánalmasabbnak láttam azt az ellomposodott embert, a ki most is henczeg, érzeleg, kaczerkodik önmagával és komédiázik másoknak. Szerettem volna szabadulni tőle, de mint annak idején a regényével, úgy toladott most a valóságával. Minden áron illusztrálni akarta az ő szóval festett idilljét, meg akarta mutatni az ő csodálatos feleségét és a nyugalom révét, ahogy otthonát nevezte.

Másnap értem jött s elvitt a lakására.

Egy zöldfa-utczai régi ház második emeletére vezetett. Meghuzta a zsinóros esőngettyű rézkörtejét; egy piszkos eselőd leány nyitotta ki az ajtót. Az előszobában olcsó, feslő, megfoltozott pokrócz volt felterítve. Letettük kabátjainkat, kalapunkat s benyitottunk. Barna jutte-függönyök tűntek a szemembe legelőbb, majd egy puszta fal, melyen apró tükör lógott. A padló fehérre volt síkálva, a ripsz székek a kopott abroszsal leborított asztal körül kinos geometriai pontossággal voltak felállítva. Minden egyes butordarab korhadt volt a használatstól s szinte kiáltott róla a tisztaság. Bántó, rideg, lelketlen tisztaság, melytől megfagy minden érzés. Peval le akart ültetni, de a világot sem mertem a geometriai félkört megrontani, féltem, hogy az asszony valahonnan előront és összeszid.

Az asszony különben nem jelentkezett. Kint volt a konyhában.

Peval barátom ragyogó arczczal a bámulat hangján magyarázta, hogy a felesége igen barátságos vendégei irányában, de a míg a dolgát el nem végezte, az Istennek sem mutatkozik. Közben megmutatta egyik gyerekét. Egy bamba, hihetetlenül csöndes 5 éves fiút, a ki lekuporodott a földre s apró öklét a szájába tömte.

Végre megnyílt az ajtó s megjelent az asszony.

A hideg futott végig a hátamon. Könyörtelenül összeszorított ajakkal kívánt jónapot s szeme pillantása egyszerre ráterjedt az egész szobára. Észre is vett valamit, mert szó nélkül kiment, egy törlőrongygyal tért vissza s megtörölte az ablak-

fáját. Ez az asszony folytonosan a porra vadászik, maniákus tisztasági dühben szenved.

A mellett ő maga hihetetlenül lompos és piszkos, elhízott alakján csak úgy lógtak a ruhadarabok s a hogy száját kinyitotta: a tisztátlan fogak sárgán-feketén villogtak ki belőle. Keze föl volt törve a sok sikálástól, a haja pedig kócos. Beszéde lusta és kimért, még a szavakkal is takarékoskodik. Amit elmond, a házra és pénzre vonatkozik.

Peval barátom pedig az ablakban egy székre ülve, diadalmas tekintettel nézett rám.

Mikor az sszony szó nélkül távozott, megszólalt:

— Ez az én nyugalmas révem, ilyen az én boldogságom. A feleségem szeret, a hogy asszony csak szerethet. Aztán ugyebár nem is látszik meg a takarékosság, mely a háztartásban uralkodik?

Némán bólintottam igent és sietve ajánlottam magamat. Emlékembe idéztem az űde, az illatos, szép és elegáns ballerina képét s beleképzeltem abba a lakásba.

Milyen egészen más színezete volna!

S elgondoltam, hogy az én Peval barátom akkor a régi dandy volna, aki mindennap a borbélynál fésülteti magát, Bécsben mosat s aligha volna szegényebb, mint most, mert hiszen Gizi tud elegáns lenni az ő becsületes szegénységében is.

Aztán átláttam, hogy az az űde teremtes csakugyan nem lehetett ez embernek a felesége, mert a férfi nem azt a lányt veszi el, akit szeret, hanem azt, akit érdemel.

FERENCZ JÓZSEF KESERÚVIZ az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

NYILT-TÉR.

Dunky fivérek

Kolozsvári cs. és kir. udvari fényképészek
a felső-sétatéren levő műtermőkben
Désen

1904. november hó 6-án és 7-én
fényképfelvételeket eszközölnek.

HIRDETÉSEK.

Szám 658—1904. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a dési kir. járásbíróságnak 1901. évi V. p. II. 759. számú végzése következtében Dr. Csizér Ákos ügyvéd javára, Kozmuczsa Terézia ellen 55 korona s jár. erejéig 1904. évi február hó 12-én foganatósított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1224 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butorok, lovak és szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagysomkúti kir. jbiróság 1904. évi V. 14/7. sz. végzése folytán 55 korona tökekövetelés, ennek 1900. évi márczius hó 12-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 73 kor. 29 fillérben bíróilag megállapított költségek erejéig Kőváron, adós lakásán leendő eszközzésére 1904. évi november 19. napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881: LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagysomkút, 1904. évi október hó 30. napján.

Gámentzy János,
kir. bírósági végrehajtó.

Világhirű!

a „REKORD” festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arczképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról. ■■■■

Elsőrangú képek árai:

Olaj-, aquarell- és pastellfestésben fénykép után 48—63 cm. nagyságban, ára 20 kor.
Legfinomabb kivitelű Blomm-, Platin- és kréta-rajz, ára 5 kor.

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek **teljesen ingyen**, ha részünkre 3 rendelést szerez és azokat egyenkint vagy egyszerre beküldi. ■■■■

„REKORD” festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 46.

5—10

Sz. 2004.

2—2

Árverési hirdetmény.

A nagybányai m. kir. főerdőhivatal ke-
rületéhez tartozó láposbányai m. kir. erdő-
gondnokság alábbi vágásterületén kihasznál-
ható tölgyfatörzsek eladására zárt írásbeli
verseny-tárgyalás hirdettetik, melyre az aján-
latok **folyo év november hó 17-én délelőtt
11 óráig** fenti főerdőhivatalnál nyújtandók be.

Bozintai vágástér 30 k. hold, törzsszám
825 darab, kikiáltási ár 19761 korona,
bánatpénz 1976 korona.

Az ivenkint 1 kor. okmánybélyeggel
és fenti bánatpénzzel ellátott ajánlatban a
megajánlandó favételár számokkal s betük-

kel tisztán, olvashatóan kiírandó, egyben
nyíltan s határozottan kijelentendő, hogy
ajánlattevő a tárgyalás alapjául szolgáló álta-
lános árverési, valamint az ezekhez fűzött
szerződési feltételeket ismeri, s magát azoknak
feltétlenül aláveti. Az árverési és szerződési
feltételek a fenti főerdőhivatalnál a hivatalos
órák alatt bármikor megtekinthetők és kívá-
natra elküldetnek.

Az ezektől eltérő ajánlatok figyelembe
nem vétetnek.

Az ajánlatok kellően lepecsételt bori-
tékban nyújtandók be és következő felirat-
tal látandók el: Ajánlat az 1904. évi 2004
számhoz.

Budapest, 1904. évi október havában.

M. kir. földmivelésügyi miniszterium.

Legolcsóbb könyvnyomdai és könyv-

kötészeti munkák: Désen Rákóczi-tér

DEMETER ÉS KISS

könyvnyomdájában DÉSEN könyvkötészetében

mindennemű könyvnyomdai munkák,
u. m. **hirlapok, könyvek, füzetek, rova-
tos ivenk, nagyválasztékú és legszebb
tánczvigalmi és**

menyegzői meghívók,

eljegyzési kártyák, gyászlapok, név-
jegyek a legolcsóbb árban felvételnek
s pontosan és izlésesen elkészítettnek.

minden e szakba vágó munkák, u. m.
hivatalok, pénzintézetek kereskedelmi
és ipari vállalatok, iskolák, könyvtárak
részére szükséges

KÖNYVEK KÖTÉSE,

használt könyvek újra kötése és javi-
tása a legolcsóbb árban felvételnek és
legszebb kivitelben eszközöltetnek. —

Szolnok-Doboka vármegye

szabályrendeleteinek gyűjteménye
megjelent!

Kapható lapunk kiadóhivatalában (Serház-utca I. sz.)

Ára 6 korona.

Sz. 1187—904.

Hirdetmény.

**A Szentferencz-rendiek bérházában
két bolthelyiség kiadó.**

Értekezhetni:

Szolnok-Doboka vármegye alispánjánál.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Désen kapható: BRUGOVITZ JÓZSEF fűszerkereskedésében.

25—30

Nyomatott Demeter és Kiss könyvnyomdájában, Dés 1904.